Arktiset Aromit ry
Kauppakatu 20
89600 Suomussalmi1

Valtiovarainvaliokunta, maatalousjaosto
Kokous eduskunnassa 14.10.2016 klo 8.00
Viite: (HE 134/2016 vp) Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2017

ESITYS ARKTISET AROMIT RY:LLE MYÖNNETTÄVÄSTÄ MÄÄRÄRAHASTA LUONNONTUOTEALAN TOIMINTAOHJELMAN MUKAISTEN TOIMINTOJEN TOTEUTTAMISEEN

Arktiset Aromit ry on meneillään olevassa Luonnontuotealan vientivalmiuksien ja matkailukytkennän kehittäminen -hankkeessa tehnyt yhteistyötä Finpron Food from Finlandin ja Visit Finlandin kanssa luonnontuoteklusterin kokoamiseksi, alan arvopohjan ja ydinviestien kehittämiseksi ja alan yritysten yhteisten messuesiintymisten aikaansaamiseksi. Työ vaatii panostuksia sekä Finpron että Arktiset Aromit ry:n toimintaan, jotta yritysverkostoja voidaan laajentaa ja saada alan yritykset toimimaan yhdensuuntaisesti. Pohjoisuus, terveellisyys, aitous ja ympäristöystävällisyys voidaan brändätä suomalaisten tuotteiden osalta, mutta se vaatii paljon työtä sekä kotimaassa että kansainvälisesti.

Luonnontuotealalla yritykset ovat pieniä ja sijaitsevat eri puolilla Suomea. Ne tarvitsevat neutraalia osapuolta yhteistyön kokoajaksi kotimaassa ja kansainvälistymisen kehittämiseen. **Tarvitaan markkinalähtöistä, kuluttajiin ja suurkuluttajiin kohdistuvaa toimintaa.** Yksittäisen yrityksen resurssit eivät riitä laajemman markkinatiedon hankintaan. Neutraali, ulkopuolinen hanketoimija voi koota yrityksille ajan tasalla olevaa tietoa ja tukea kilpailukykyisten tuotteiden kehittämistä.

Pienet yritykset tarvitsevat tutkimustiedon kansantajuistamista ja kolmatta osapuolta yhteistyön, tuotekehityksen ja markkinoinnin vauhdittamiseen. Luonnontuotealalla raaka-aineen saatavuuden vaihtelut voivat yksittäiselle yritykselle muodostua kasvun esteeksi. Tarvitaan tiedonvälitystä, jonka avulla raaka-aineen saatavuus voidaan turvata myös niille yrityksille, joiden alueella satoa saadaan toimintavuonna huonosti. Alan yritykset saavuttavaa ohjeistusta tarvitaan myös ulkomaisten poimijoitten opastamiseen siten, että ongelmia voidaan ennaltaehkäistä. Myös maahanmuuttajat ja pakolaiset tarvitsevat kotouttamisessaan tietoa Suomen luonnon tarjoamista mahdollisuuksista.

Luonnontuotteiden merkitystä elintarvikealan, matkailun ja hyvinvointipalveluiden vetovoimatekijänä ei Suomessa ole riittävästi oivallettu. Kansainvälinen kiinnostus tulee hyödyntää markkinoilla Suomen edun mukaisesti. Ei ole yhdentekevää missä maassa kuvataan kymmenille miljoonille katsojille TV-ohjelmia ja mainoksia. Yrityksistä riippumaton osapuoli voi luoda arvoista ja ydinviesteistä työkaluja, joiden avulla yritykset voivat edetä brändin rakentamisessa.

Arktiset Aromit ry on suunnitellut kolmivuotisen "Luonnontuotealan ja matkailun kehittäminen (LUOMA) -hankkeen 2017 – 2019" (liite 1.). Hankkeen vuosirahoitus on 143 300 euroa ja sen toimenpiteet tukevat luonnontuotealan toimintaohjelman toteuttamista. Arktiset Aromit ry esittää tuettavaksi hankkeen toteutusta 130 000 euron suuruisella vuosimäärärahalla vuosina 2017 - 2019.

Simo Moisio
toiminnanjohtaja
Arktiset Aromit ry

Liite 1. Taustaa Arktiset Aromit ry:stä ja luonnontuotealasta

Arktiset Aromit ry on vuonna 1993 perustettu toimialayhdistys, jonka tavoitteena on lisätä luonnontuotteiden arvostusta ja käyttöä kotimaassa ja kansainvälisesti. Jäseninä yhdistyksessä on vajaa sata luonnontuotealan yritystä ja runsaat sata luonnontuotealan neuvojaa, kouluttajaa, tutkijaa ja hanketoimijaa eri puolilta Suomea. Yhdistys on onnistunut toiminnassaan ja se tunnetaan alan edelläkävijänä myös ulkomailla. Kansainvälinen kiinnostus suomalaisia metsämarjoja kohtaan on osittain yhdistyksen toiminnan tulosta.

Arktiset Aromit ry on saavuttanut alan yritysten keskuudessa arvostusta ja luottamusta. Neutraalia toimintaa tarvitaan esimerkiksi markkinointi- ja tutkimustiedon välittämisessä, messutoiminnasta tiedottamisessa, kansainvälisen lehdistön ja vieraiden palvelussa, tapahtumamarkkinoinnissa, sekä ulkomaisten poimijoiden ohjausta koskevan materiaalin, lainsäädännön opastuksen ja kehittämisohjelmien laadinnassa. Vientiyritysten yhteistyön synnyttäminen, markkinoinnin tukimateriaalit ym. toiminta edellyttävät valtakunnallista toimijaa. Alan yleiset selvitykset ja raportit eivät riitä, vaan tarvitaan käytännön työtä kentällä alan edistämiseen.

Taustaa luonnontuotealasta ja sen kansantaloudellisesta merkityksestä

- Luonnontuoteala kattaa marjat, sienet, yrtit ja luonnosta kerättävät erikoisluonnontuotteet. Ala kytkeytyy elintarvikealan lisäksi myös matkailuun, kosmetiikka- ja ravintolisätuotteisiin sekä hyvinvointipalveluihin.
- Suomalaisesta työikäisestä väestöstä yli 60 prosenttia marjastaa, 40 prosenttia sienestää ja 20 prosenttia poimii yrttejä oman kotitaloutensa tarpeisiin.
- Metsämarjoja ja sieniä poimitaan kotitalouksiin vuosittain 35 - 50 miljoonaa kiloa. Poiminnan arvo tukkuhinnoin arvioituna on 90 – 105 miljoonaa euroa. Tämä korvaa tuontihedelmien ja säilykesienten maahantuontia yli 100 miljoonan euron arvosta.
- Ala työllistää pääosin harvaanasutulla maaseudulla. Kymmeniä autiokouluja ja mökkejä on ostettu marjayritysten käyttöön poimijoitten majoitus- ja yritysten raaka-aineiden vastaanottotiloiksi.
- Marja- ja sieniketjussa työskentelee koti- ja ulkomaisia poimijoita sesonkiluonteisesti yli 10 000.
- Marjojen ensiostajia ja poimijoitten majoittajayrityksiä toimii sesonkina 100 – 200.
- Marjatuotteita valmistaa noin 200 pienyritystä, suurempia marjojen jalostajia ja vientiyrityksiä toimii 10-20. Yritysten liikevaihto on n. 200 milj. euroa.
- Marjojen markkinaketjun on arvioitu työllistävän 2 200 henkilöä ympärivuotisesti.
- Metsäsieniä poimii myyntiin hyvänä satovuotena tuhansia koti- ja ulkomaisia poimijoita
- Sienten ensiostajia toimii satosesonkina runsaat 50, sieniä tuotteissaan käyttäviä yrityksiä on kymmeniä, sienten vientiä harjoittaa muutama yritys.
- Sienten markkinaketjun on arvioitu tarjoavan 500 – 600 ympärivuotista työpaikkaa.
- Luonnontuotteisiin liittyvän matkailun, hyvinvoinnin ja kosmetiikan sekä kemian teollisuuden ja sieniyritysten työpaikat lisäävät alan työllisyysvaikutuksen noin 3000 henkilötyövuodeksi ja liikevaihdon lähes 300 miljoonaksi euroksi.
- Myyntiin marjoja ja sieniä poimitaan vuosittain 12 - 20 miljoonaa kiloa. Marjojen ja sienten myyntipoiminnan arvo tukkuhinnoin arvioituna on noin 90 miljoonaa euroa.
- Marjojen ja sienten viennin arvo vaihtelee vuosittain 25 - 35 miljoonan euron välillä. Vientimäärä, joka ei sisällä pidemmälle jalostettuja marjatuotteita vaihtelee 8 – 10 miljoonan kilon välillä.
- Myös kotimaassa metsämarjojen kulutus kasvaa. Vuoden 2008 jälkeen metsämarjojen pakastemyynti on kasvanut esimerkiksi Keskon vähittäiskaupoissa lähes 300 prosenttia.
- Koivun mahlaa tuotetaan satoja tuhansia litroja, vienti on arvoltaan lähes miljoona euroa.
- Marjojen käyttömäärä on 14,5 kiloa/hlö/vuosi, josta metsämarjoja 8,3 kiloa, on Suomessa korkein verrattuna muihin Pohjoismaihin ja Baltian maihin.
- Kosmetiikkateollisuus ja matkailu käyttävät luonnontuotteita apuna imagomarkkinoinnissa.
- Luonnontuotteiden positiivisella Suomi-kuvalla on suuri taloudellinen merkitys.
- Luonnontuotteiden keruu on tärkeä hyötyliikunnan muoto. Sillä on merkitystä paitsi elintarviketalouden myös kansanterveyden ja matkailun kannalta. On tarpeen edistää sellaisia toimintoja, jotka parantavat väestön terveyttä ja lisäävät työvuosia ja näin vähentävät terveydenhuollon kustannuksia.